

JONG NEDERLAND BROEKHEM : ADELAARS EN CONDORS VEROVERDEN NEDERLAND

Jan Schurgers

Wie kan zeggen dat hij in twee achtereenvolgende jaren nationaal kampioen is geworden? Dat zullen niet veel landgenoten zijn. En toch lukt dat een stel jonge jongens uit Broekhem in de jaren zestig van de vorige eeuw. Het vendel de "Adelaars" behalen een tweede plaats in 1957 en het vendel de "Condors" worden zowel in 1960 als in 1961 nationaal kampioen. Ze behoren tot de jeugdvereniging Jong Nederland in Broekhem, en gooien dus hoge ogen met hun deelname aan diverse toernooien.

De Adelaars

Een vendel heet voor die tijd een patrouille en wordt gevormd door een vijf- of zestal jongens van ongeveer dezelfde leeftijd. Ze kennen elkaar goed uit hun lagereschooltijd. Vaak worden vendels genoemd naar een sterk dier, dat een dreigend gevaar is voor andere dieren en meestal zelf onverslaanbaar is. Dus kiest men vooral voor roofdieren als leeuwen of panthers, maar vaak ook voor roofvogels. Zo zijn er de "Haviken", de "Arenden", de "Adelaars" en de "Condors". Ze vormen een groepje dat meedoet aan de jaarlijkse districts-wedstrijden. Als ze die winnen hebben ze het recht om deel te nemen aan de diocesane wedstrijden van Limburg en als ze daar ook als winnaar uit de bus komen, mogen ze aantreden op het nationale kampioenschap.

Daarin slaagt in 1957 het vendel de "Adelaars". Ze nemen deel bij de junioren in de categorie 14 en 15-jarigen en de groep bestaat uit de leden André Blezer, Wiel Quaedvlieg, Giel Sijben, Wiel Prevoo, Jo van Aken en Hub Schurgers. Incidenteel is Jan van Loo een van de leden.

Prijzuitreiking Adelaars, Limburgse kampioen, Haelen 1957.

Eerst worden ze de winnaar van het districtstoernooi dat in Broekhem gehouden wordt. Ze eindigen voor de "Valken" eveneens uit Broekhem, de "Vossen" en de "Panthers" uit Ulestraten en de "Panthers" en "Leeuwen" uit Meerssen. Zo krijgen ze het recht om deel te nemen aan het diocesane toernooi in Haelen, waar tot die tijd de titel vaak naar een vendel uit Beesel of Swalmen gaat. Ook daar weten ze beslag te leggen op de eerste plaats, waardoor ze mogen deelnemen aan het nationale toernooi in Boxtel. Daar veroveren ze de

tweede plaats en dat is een prima prestatie in een sterk veld. Winnaar wordt de patrouille uit Amsterdam.¹

In 1959 komen ze als winnaars uit de bus van de landelijke wedstrijd de “Razende Raket”, die vooral bestaat uit creatieve opdrachten, die op gezette tijden ingestuurd moeten worden.

Uitreiking 1e prijs Razende Raket aan de Adelaars, 1959.

Achterste rij v.l.n.r. Wiel Quaadvlieg en Bert Huijds.

Voorste rij v.l.n.r. André Blezer, Jan van Loo, Jo van Aken, Jos Schurgers, Hub Schurgers, Jef Cortenaar, Giel Sijben, Hub Schoonbrood en Jan Lemmen.

De Condors

In 1960 begint het befaamde Condorsvendel aan haar opmars. Het bestaat uit Hans Stevens, Jan Boosten, Jan Schurgers, Louis Habets en Hub Habets. Incidenteel behoort Hub Boreas ook tot de groep. Ze worden districts- en diocesaan kampioen bij de junioren in de leeftijdsgroep 14 en 15-jarigen en mogen daardoor deelnemen aan het nationale kampioenschap in Boxtel met als resultaat een tweede plaats. Ze scoren hoog op de onderdelen, sport, creativiteit, gedrag en stijl. Een van de opdrachten behelst het bakken van een ei zonder het stuk te maken.

Ze krijgen een ei mee, aluminiumfolie, een klontje boter en een ijzerdraad. Daarvan vouwen ze een pannetje met de folie als bodem. Met de scherpe punt van het draadje maken ze twee gaatjes in het ei en blazen de inhoud in het pannetje, klontje boter erbij en bakken maar. Een andere opdracht is om met behulp van drie stokken zonder natte voeten te krijgen een rotje te ontsteken dat op 3 ½ meter van de wal van een meentje is aangebracht. De “Condors” klaren dat in bijna vier minuten, terwijl er tien minuten voor uitgetrokken zijn.²

---

¹ Land van Valkenburg, 31-5-1957 en 28-6-1957

² Land van Valkenburg, 26-8-1960

Piramide Condors.
Knielend links Louis Habets, rechts Hub Boreas. Bukkend links Jan Schurgers, rechts Jan Boosten. Op het hoogste niveau Hans Stevens en op de kop Hub Habets.

Uiteindelijk eindigen ze als tweede, maar het jaar daarop nemen ze revanche door het nationale kampioenschap te behalen bij de Staelduinhoeve in 's Gravenzande, met een totaal van 342 punten van de 400.

Er zijn weer veel verschillende opdrachten waarin ze hoog scoren. Bij de raambalwedstrijden, een soort basketbal, winnen ze alle wedstrijden. Bij de estafette 5 x 80 meter zetten ze de beste tijd neer. Bij de hindernisloop worden ze derde en ook bij de speurtocht halen ze de nodige punten. Daarbij moet een wandelroute afgelegd worden aan de hand van foto's met herkenbare plekken. En daar moet een verslag bij geschreven worden. Er is ook een foto met betonnen blokken uit de Atlantikwal.

De opdracht luidt: *"Op foto 2 zie je een aantal vreemde voorwerpen afgebeeld die je passeerd (?). Wat zijn dat voor voorwerpen? (In je verslag vastleggen). Let op 't landschap! Noteer in je tochtverslag wat je ziet (de vogels niet vergeten)."*

Een van de "Condors" schrijft hierbij in het verslag: *"We kwamen dan bij enkele betonnen voorwerpen die een deel van de Atlantikwal waren, dit is gebouwd door de Duitsers om de geallieerden tegen te houden. Onderweg zagen we verschillende dieren o.a. meeuwen, mussen, kraaien, koeien, paarden en geiten."* De opdrachten op het gebied van het buitenleven vereisen vaardigheid op het gebied van tentbouw en kampinrichting. Op het culturele vlak moeten de jongens een toneelstuk improviseren en een creatief werkstuk vervaardigen. Dat wordt een leeuw van schelpen op het strandzand. En tenslotte wordt het gedrag, sportiviteit en stijl beoordeeld. Ook hier behalen de "Condors" het maximale aantal punten van honderd.

Felicities voor de Condors.

Het weekblad "Het Land van Valkenburg" schrijft naderhand:

"En wij menen dat juist daarin ook het geheim schuilt van hun succes. Want als de onderlinge verstandhouding, de kameraadschap, het gedrag goed zijn, kunnen er ook

goede resultaten verwacht worden. En het feit dat dit vijftal ook dit jaar weer tot de landelijke finale opklom, is wel het bewijs voor het feit dat de sfeer in hun vendel voortreffelijk genoemd mag worden. En dat is nog méér waard dan de behaalde prijzen en zelfs meer waard dan het nationale kampioenschap. IJverig trainen, elkaar helpen en zich aan elkaar optrekken, kweekt een mentaliteit, die voor jonge mensen van invloed is op hun hele leven³.

De Condors in Haalen in 1961. Staand v.l.n.r. Louis Habets, groepsleider Jan Notten, Hub Habets. Knielend v.l.n.r. Jan Schurgers, Hans Stevens en Jan Boosten.

De Condors in 1978, 17 jaar later. Staand v.l.n.r. Louis Habets, Jan Notten, Hub Habets. Knielend v.l.n.r. Jan Schurgers, Hans Stevens en Jan Boosten.

Een jaar later overtreffen ze zichzelf. Ze zijn dan verplicht vanwege hun leeftijd aan te treden bij de senioren. Het zal een zware klus worden in deze hogere categorie, maar toch slagen ze er in Dorst bij Breda in om ook nu weer alle andere vendels te verslaan. Er nemen 14 vendels deel en in dit sterke gezelschap weten ze weer het hoogste aantal punten te behalen, namelijk 331 van de 400.

De "Condors" blijken op vier onderdelen de eerste plaats te hebben behaald. Bij de sport, het buitenleven, de creatieve opdrachten en de algemene indruk. Een prestatie van formaat. Broekhem is trots op haar jongens en puilt uit haar voegen. Een drukbezochte receptie op zondag 29 juli is het gevolg. Een lange stoet belangstellenden trekt voorbij om de gelukwensen over te brengen.

Aanwezig zijn: tafeltennisvereniging Ready, het Patronaat, de Gidsen, de fanfare St. Joseph, de KAB, de Mijnwerkersbond, het Kerkelijk Zangkoor, de voetbalclub de Valkenburgse Boys, de volleybalvereniging Broekhem, pastoor N. Prompers en oud-kapelaan Jacques Mohr, de diocesaanaalmoezenier Th. Gijskens, de diocesaan commissaris Jef Cortenraad, de verkenner uit Valkenburg en de schoolhoofden Dina Smeets en Louis Hendriks. De gemeente wordt vertegenwoordigd door burgemeester Breekpot, de wethouders Jef Heijns en Harry Swart en de gemeentesecretaris Arthur Sluysmans.⁴

---

³ Land van Valkenburg, 25-8-1961

⁴ Land van Valkenburg, 3-8-1962

Receptie Condors, 1962.
V.l.n.r. Jan Boosten, Jan Schurgers,
Louis Habets, Hans Stevens en Hub
Habets.

De Panter⁵s

Het duurt vervolgens vijf jaar voordat een Broekhems vendel weer van zich doet spreken. Op 10 en 11 juni 1967 neemt het vendel de "Panter⁵s", dat bestaat uit de broers Eddie en Hans Meiers, Victor Huijds, Peter Dreessen, Jan Dequelle en Jules Cordeweners deel aan de

diocesane juniorenkampioenschappen in Haelen. Het toernooi staat in het teken van "Circus" en ze voeren een indrukwekkende act op als muzikale clowns, waarbij Eddie een fraaie poster ontwerpt. Er zijn 23 deelnemende vendels en om daaruit als winnaar uit de bus te komen is een grootse prestatie. Ze krijgen daardoor het recht om deel te nemen aan het nationale toernooi in Tilburg op 1 en 2 juli. In de annalen van de vereniging is echter niets terug te vinden over het resultaat aldaar en ook de pers zwijgt. Het kan zijn dat ze niet hebben deelgenomen of dat het resultaat is tegengevallen.

De Panter⁵s op het diocesane toernooi in Haelen in 1967.

Staand v.l.n.r. Eddie Meier, Hans Meier, Victor Huijds. Knielend v.l.n.r. Peter Dreessen, Jules Cordeweners en Jan Dequelle.

Jonge Wacht/Jong Nederland

De jeugdvereniging wordt op 12 november 1938 opgericht door de jonge onderwijzer Jos Schurgers onder de naam van de landelijke Jonge Wacht. De eerste patrouille heet de St. Josephgroep en bestaat uit zeven opgroeiende jongens, te weten Guus Lemmens, René Goyen, Pierre Brouwers, Bernard Wessels, Jacques Heynen, Jean Delahaye en Frans Spitz. Ze gaan hun activiteiten ontplooiën op de zolder van de lagere school aan de Bosstraat en dat gebeurt met zoveel inzet dat ze nog geen jaar later, op 17 september 1939, de wisselvlag weten te behalen als beste groep van het district. De activiteiten zorgen voor een uitbreiding met nog twee patrouilles, maar er komt een

abrupt einde aan de groei door het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Op 18 juli 1941 krijgt ook de "Jonge Wacht" het zwijgen opgelegd. Toch blijft men in het geheim bij elkaar komen. Met spelen, kaarten en schaken worden avonden gevuld, met als gevolg dat als

⁵ Land van Valkenburg, 16-6-1967

het jeugdwerk eind 1943 weer wordt toegestaan er meteen vijf patrouilles kunnen worden gevormd. Er wordt druk geoefend met het kompas, morsetekens, seinen en het leggen van knopen. Men studeert ijverig op methodieken. En iedereen leert de wet, waaraan men zich dient te houden, van buiten. Die luidt:

Een Jong Nederlander is:
 een goed kameraad,
 bereid om anderen te helpen,
 sportief bij alles wat hij doet,
 trouw aan zijn gegeven woord,
 opgewekt en blij.

Eind 1944 is de oorlog voorbij, maar voor de jeugdbeweging, nu onder de naam "Jong Nederland" blijft het een moeilijke tijd. De Amerikanen vorderen het hoofdkwartier op de zolder van de school en dus moet er uitgekeken worden naar een nieuwe ruimte. De patrouilles, die later vendels gaan heten, komen op diverse plaatsen bij elkaar, waaronder de zolder van de pastorie aan de Houthemervillaweg. De vereniging gaan zich ook inzetten voor de Broekhemse gemeenschap. Er worden toneeluitvoeringen, kerstvieringen en pakjesavonden georganiseerd. Gelukkig kunnen ze al op 28 april 1946 weer terecht in hun eigen hoofdkwartier. Daar vinden dan de wekelijkse bijeenkomsten plaats. Bekend zijn de spelen die er op de zolder gespeeld worden, zoals "de Nachtwacht". In het pikdo nker gaat de nachtwacht rond en na de roep: "De Nachtwacht komt en de klok slaat zoveel uur" klinkt er een zo angstaanjagend mogelijke kreet op van degene die dat uur toegewezen heeft gekregen. Die verplaatst zich daarna snel om ontdekking door de nachtwacht te voorkomen.

Jonge Wacht, 1945

Achterste rij v.l.r. Leo Erkens, John Keune, Jo Notten, Piet Reintjens, Wiel Knops, Jeu Biolders, Sief Diederens, Frans Hendriks, Jan Schümmer. Middelste rij v.l.n.r. Beb Lemmens, Jo Hoeberechs, ?, Jef Spronck, Balt Jansen, Hans Bartels, Pierre Brouwers, kapelaan Jaak Mohr, Jos Schurgers, Harrie Blezer, Pierre Quaadvlieg, Pierre Frambach, Charel Willems, Guus Lemmens, en Paul Brouwers. Zittend v.l.n.r. Bertie Naedenoen, Jacques Frambach, Frans Cordeweners, Jan Medenbach, Wiel Keulen, Harrie Diederens, Hub Deurenberg, Frans Keulen en Bèr Lemmens.

Jong Nederland 1946.

Vanaf 1945 ontstaat er een jaarlijks hoogtepunt: Het zomerkamp. Dat jaar slaan de "Arenden", de "Haviken" en de "Koekoeken" hun tenten op bij de hoeve Ten Graat in Epen. De meesten gaan te voet of met de fiets en sjuwen de zware kampspullen mee op hun rug. Die jaarlijkse kampen worden georganiseerd tot in de jaren negentig. Vaak in de omgeving zoals St. Geertruid, Mheer en Vijlen, maar later ook in België zoals Sippenaken, Eupen, Malmedy, Moresnet en zelfs in Duitsland en Luxemburg. En steeds gaat groepsleider Jos Schurgers mee met zijn jongens, totdat hij in 1968 stopt als voorzitter.

Anekdoten zijn er volop

In de beginjaren wordt er gekookt op een houtvuur, zodat er vaak iemand uren bezig is met het aansteken, maar vooral met het aanhouden van het vuur. Elk vendel zorgt voor zijn eigen vuur en dus ook voor de dagelijkse maaltijd. Bekend is het verhaal van de kok die bij het afgieten van de aardappelen de hele inhoud van de ketel in de afvalput laat vallen. Zonder schroom pakt hij de aardappelen op en gooit ze terug in de ketel. Die avond eet iedereen doodgemoedereerd zijn portie, waarbij het af en toe kraakt tussen de tanden. En op een ochtend vindt de groepsleider een stapeltje kort gezaagde boomstammetjes naast zijn bed, omdat hij snurkt ⁶.

---

⁶ Schurgers Jan. "50 jaar Jeugdbeweging Broekhem". Geulrand nr. 24, oktober 1988, p. 22-25

Kamp in Vijlen in 1959.
Staan v.l.n.r. Wiel Boreas en Jan Silverentand.
Knielend v.l.n.r. Wiel Quaedvieg en Guus Huijds.

In oktober 1956 wordt hij benoemd tot districtscommissaris van het district Meerssen-Valkenburg. De jaren tussen 1955 en 1968 vormen zonder twijfel de bloeiperiode van Jong Nederland. Het aantal leden groeit gestaag. Hopmannen en vaandrigen volgen de leiderscursussen en zetten zich in voor de jeugd. En als gevolg daarvan komen de successen van de diverse vendels zoals al eerder gemeld. In 1963 wordt nog op grootse wijze het 25-jarig bestaansfeest gevierd, maar begin jaren zeventig breken er magere jaren aan.

Jong Nederland bij het 25-jarig bestaan, 1963.

Oprichter Jos Schurgers, die dertig jaar lang zijn krachten aan het Broekhemse jeugdwerk heeft gegeven, vindt in 1968 de tijd gekomen om plaats te maken voor zijn opvolger Jo van Aken, die hij al jaren van nabij heeft gevolgd. Hij is een van de leden van de Adelaarspatrouille uit de jaren vijftig en heeft zich ontwikkeld van vaandrig tot hopman, maar ook als iemand die met de jeugd weet om te gaan. En juist zo iemand is er nodig. Nog steeds cirkelen er in Broekhem de verhalen rond over "Tarzan" tijdens de buitenspelen. Jo slingerde dan door de bomen of sprintte als een razende door de struiken. Zijn kreet galmde tegen de heuvels om kort daarna uit een heel andere richting op te klinken. Hij

groeit uit tot een leidinggevende figuur die de vereniging stuurt en bezielt. Hij regelt en organiseert en is nooit te beroerd om zelf als eerste de handen uit de mouwen te steken.

Jeugdgebouw “De Beemde”

In 1973 krijgt de vereniging te maken met ruimteproblemen. Ze moeten de zolder van de St. Josephschool verlaten vanwege een verbouwing. Naarstig gaat de leiding samen met TTV Ready en het Patronaat op zoek naar een nieuw onderkomen. Met veel moeite weet men de gemeente, de provincie en het rijk zover te krijgen dat er een houten gebouw gekocht wordt van de Shell die het heeft gebruikt als kantoor in Moerdijk. Door vrijwilligers wordt er bijna een jaar gewerkt aan de bouw van de houten keet, die de naam “De Beemde” krijgt, gelegen in de hoek van de Prins Willem-Alexanderlaan. Op zaterdag 31 augustus 1974 verricht wethouder Schurgers de officiële opening die wordt opgeluisterd door de fanfare St. Joseph en de schutterij St. Martinus uit Houthem, gevolgd door een receptie en een feestavond. De drie verenigingen sluiten zich aaneen tot de Stichting Accommodatie Jeugd en Jongerenwerk Broekhem⁷.

In de jaren daarna begint het noodgebouw de “Beemde” langzaam mankementen te vertonen. Er komen lekkages in het dak en er ontstaat de behoefte aan een nieuw stenen gebouw met betere en modernere faciliteiten. Het duurt uiteindelijk tot 1988 dat de nodige subsidies rond zijn en er begonnen kan worden met de nieuwbouw.

Jubilea

In 1978 viert Jos Schurgers zijn 40-jarig lidmaatschap en Jo van Aken is dan 25 jaar lid. Het is tegelijkertijd ook de viering van het 40-jarig bestaan van de vereniging. Dat wordt gevierd met een driedaags feestprogramma. Op vrijdag 20 oktober is er een filmvoorstelling en 's avonds een discoavond. Tijdens de drukbezochte receptie op de dag erna worden de jubilarissen gehuldigd met muzikale omlijsting door de fanfare St. Joseph en de Jonge Nobele Schutterij, gevolgd door een Broekhemse avond met medewerking van de troubadours Sjef Diederer en Bertie Naedenoen afkomstig uit Broekhem en oud-Jong Nederlanders. Er zijn vele lovende woorden voor de jubilarissen en de pers schrijft:

“Het is niet toevallig dat Sjo en Jo tevens de meest markante figuren in die jeugdhistorie zijn geweest. Het is eveneens duidelijk dat zij een wezenlijk stempel op Jong Nederland hebben gedrukt, door hun daadwerkelijke inzet. Zij deden meer. Hun begeleiding werd al vaker, terecht, bezieland genoemd⁸.”

---

⁷ De Limburger, 3-9-1974

⁸ Land van Valkenburg, 20-10-1978. De Limburger 24-10-1978

Sjo Schurgers (links) en Jo van Aken in 1968 bij de wisseling van het voorzitterschap.

Neergang

Maar dan zet de neergang in. De maatschappij verandert. Het is voor de leiding steeds weer de vraag wat de jeugd kan boeien. Niet alleen moet die beziggehouden worden, maar datgene wat geboden wordt, moet ook nog boeien. Het verkennerwerk wordt voorgoed begraven. Excursies, fietstochten, discoavonden en speurtochten komen ervoor in de plaats. Men mist de uniformen en daarmee ook een beetje de discipline en de orde. In het hele land gaan veel afdelingen van Jong Nederland ter ziele. De bijeenkomsten worden matiger bezocht en het ledenaantal loopt terug. De toernooien worden niet meer georganiseerd. De televisie doet zijn gevolgen voelen. Het ontbreekt niet aan de ijver bij de leiding. Maar wel aan motivatie bij de jeugd. Ze moet meer worden beziggehouden met gezellige en vrolijke activiteiten.

Jong Nederland bij de receptie van het 40-jarig bestaan, 1978.

V.l.n.r. Wiel Scheyen, Corry Scheyen, pastoor Quaadvlieg, Juliëtte Schurgers, Jos Schurgers, Miep van Aken, Jo van Aken, Pierre Scheien, Annie Scheien en Marlies Sijben.

Voorzitter Jo van Aken geeft jarenlang zijn beste krachten aan de vereniging en probeert ze zo goed mogelijk draaiende te houden. Hij maakt veel veranderingen mee. In 1988 vindt hij het tijd om afscheid te nemen en het banier over te dragen aan Jan Beneken. Hij is dan 35 jaar lid van de vereniging, waarvan 20 jaar als groepsleider. Hij neemt nog deel aan een van de laatste zomerkampen in Gerolstein en in oktober volgt het officiële afscheid van "zijn" jeugdvereniging. Het feestweekend op 28, 29 en 30 oktober wordt sowieso een gedenkwaardig weekend. Het is een van de eerste activiteiten in het gloednieuwe jeugdgebouw de "Beemde" en er is de viering van het vijftigjarig bestaan van Jong Nederland. Weer is er een driedaags feestprogramma met Veronica's Top 40 Drive-in Show op vrijdag, een kindermiddag op zaterdag en een receptie voor het bestuur met het afscheid van Jo en de kennismaking van de nieuwe voorzitter. Daarna verzorgt het orkest "The Singing Stars" de muziek tijdens de feestavond. De zondag wordt begonnen met een dankmis opgeluisterd door het jeugdkoor "Echelle", waarna een Frühschoppen volgt en 's avonds opnieuw een feestavond ⁹.

Het wordt het laatste feestweekend dat Jong Nederland zal organiseren, want het kan niet verbloemen dat het niet goed gaat met de vereniging. Het ledenaantal loopt steeds verder terug. De jeugd geeft de voorkeur aan andere hobby's en interesses. Het aantal leiders is niet meer op het benodigde peil te krijgen. Oud-voorzitter Jo van Aken, die het jeugdwerk op de achtergrond is blijven volgen trekt zich de achteruitgang van de vereniging aan en ziet die met lede ogen plaats vinden. Uiteindelijk blijft er geen andere beslissing meer over dan in 1992 definitief het zware besluit te nemen om de jeugdbeweging "Jong Nederland Broekhem" na een bestaan van 54 jaar op te heffen. Wat er resteert is een uitgebreid archief en vele honderden foto's.

Met dank aan: Jo van Aken, Victor Huijds en Archief Martin Stevens Fonds Valkenburg.
Alle foto's komen uit de collectie van Jo van Aken.

---

⁹ Land van Valkenburg, 27-10-1988. Limburgs Dagblad 27-10-1988